

ТОШКЕНТ

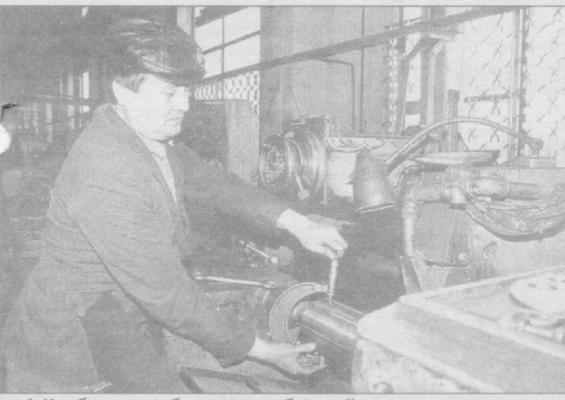
ОҚШОҲДам. олиш сони

ШАХАР
ИЖТИМОЙӢ
СИҦСӢ
ГАЗЕТАСӢ

Газета 1966 йил 1 июлдан чиҳа бошлаган ◆ № 20 (9.517) 2001 йил 16 февраль, жума ◆ Сотувда эркин нархда

Пойтахтнинг Бир куни

Янгиликлар, воқеалар

А. Курбонов касбини улуғлаб келаётган мөхир дастгоҳчи-
чиландардир.

Қисқада сатрларда

♦ **ЯККАСАРОЙ** туманида яқин-
дашӣ келаётган Ҳалқаро хотин-
лар байрами— 8 Марта бағи-
ланган тадбирлар режаси тасдиқ-
ланди. Тумандаги Бобур номли
маданият ва истироҳат боғига ту-
ман фарҳорлари ва корхоналарнинг
хизматчилари шарафланади.

♦ **ХАМЗА** туманида Наврӯз
байрами муносабати билан туман-
ни ободонлаштириш бўйича ойлик
бошланди.

♦ **БУГУН** пойтахтимизда фАО-
лият кўрсатадиган Ҳинд маданий
марказидаги улуғ широр ва мутафак-
кир Алишер Навоий таваллудининг 560 йиллигига багишланган сим-
позиум бўлиб ўтди.

♦ **ШАҲОНТОҲУР** туманида 34-
ти мактаб ўқувчилари, уларнинг
ота-оналари ва муаллимлари та-
шаббису билан ташкил этилган «Дўстлик» байнамилади клубининг
тадқимот маросими бўлиб ўтди.

♦ **СЕРГЕТ** туманида туман хокими-
лиги ходимлари маҳалла кўмиталари,
туман меҳнат биржаси, Ички ишлар бошкармаси, ҳалқ таъими бўлими вакиллари билан
хамкорликда маҳаллаларда ёшарни ишга жойлаштириш юзаидан учрашувлар бошлаб юбориши. Шу
ойнинг оҳиригача туманинг барча 33 та маҳалласида ана шундай тад-
бирлар ўтказилиди.

Айни кунларда шахримизнинг барча корхона ва ташкилтарида ҳам «Камолот» ёшлар ижтимоӣ харакати ташаббус гурухининг йигилишлари бўлиб ўтмоқда.

Ёшлар – келажагимиз

Жумладан, куни кечага «Шарқ»
нашриёт-матбаа акциядорлик компаниясида ҳам йиғилиш ўтказилиб, аъзолари 7 кишидан
избораташаббус гурухи тузишли.
Уларга Вақтили матбуот ва реклама
маркази ходими, айни вақтда Тўқимачилини ва енгил саноати институти талабаси
Беҳзод Аҳмадов раҳбар этиб тай-
инланди.

Йигилишда сўзга чиқсанлар
мамлакатимизда ёшлар аҳоли
сонининг асосий қисмини таш-
кил этиши, «Шарқ»да фАОлият
кўрсатадиган 200 дан ортик, ёш-
лар хаёти, меҳнат фаoliyati
ҳақида тўхталиб, ёшлар учун ал-
батта бир жисп ташкилот зарур-
лиги ва уларга ҳар томонлама
ёрдам бериш лозимлигини тав-
кидладилар. Кизгин баҳс ва мун-
озара турида утун ушбу йиги-
лиш давомида ёшлар ўзлари
учун керакли йўл-йўрик ва фик-
рларни олдилар.

Моҳигул СУВОНОВА

Режалар аникланди

Мана иккӣ ийларди, Зулфия
номидаги давлат мукофотига
номзодлар аникланид, голоб
деб топилган энг иктидорли
кизлар ушбу мукофота сазовор
бўлмодилар.

Тошкент шаҳар хокимигига Зул-
фия номидаги давлат мукофотига
бўйича Тошкент шаҳар комиссияси-
нинг йигилиши бўлиб ўтди. Йигилиш-
да Тошкент шаҳар хокимининг ўрин-
босари, шаҳар хотин-кизлар кўмита-
сининг раиси Фаридда Абдурахимо-
ва Тошкент шаҳар комиссиясининг

2000 йилда амалга оширган ишла-
ри ва 2001 йилги иш рехалари
тўрсисида гапидар. Шунингдек, йи-
гилишида иштирок этган комиссия-
нинг ишчи гурухи Ўзбекистон Респу-
бликаси Президентининг «Зулфия
номидаги давлат мукофотига та-
васи этиши бўйича таклифларни
тасвирлаш турли таҳсилатида
фармони ихорсини таъминлаша-
босида Тошкент шаҳар комиссияси
2001 йилги тадбирлар режаси
 билан танишиб, ўз таклиф-мулоҳа-
зларини билдирилар.

ТАДБИРЛАР

Миллий истиқлол ғоясини ўрганамиз

Шахримизнинг Шайхонтоҳур туманинаги
324- ўрта мактабда Президентимизнинг «Мил-
лий истиқлол ғояси: асосий тушунча ва
таомийлар» рисолосини ўрганишга багишлан-
ган семинар ўтказилиди.

Семинарда шаҳар «Маъниавият ва маърифат»
жамоатчилини марказининг раҳбари С. Салимов,
Тошкент Ислом университетининг ўқитувчиси,
фалсафа фанлари номзоди М. Қодиров сўзга чи-
киб, ушбу рисолосини ёшлар тарбиясидаги
ахамияти, мактаб ўқувчиларига бу рисолосини
мазмун ва моҳиятини чукурроқ ўргатиш тўри-
сида гапидилар.

Гулором ҲАМИДОВА

Бугунчи
сонда:

• Юрта
муҳаббат,
фидоиийлик
руҳида

• Самарали
иљмий
изланышлар

• Ҳикматлар
хазинасидан

ТВ гастурлари
1 Узбек 2 АЗ 3 РТР
4 ТВ 5 НТВ 6 РИТ
7 СТВ 8 АСТ 9 Таджик телевизия
10 Остан 11 Газиев 12 АСТ 29

XXI сафоси
аср

Барча маъбалардан
олинган сўнгги хабарлар

Мамлакатимида

• Ўзбекистон Республикаси Президенти
Ислом Каримов Оқсаройда АҚШнинг «Ньюмонт
майнинг» компанияси бошкруви раиси Рональд
Комбрі ҳамда мазкур компаниянинг президенти
ва бош ихроҷи директори Узин Мэрдини кабул
қилди. Музокаралар чогида «Зарагаш-Ньюмонт»
Ўзбекистон-Америка қўшима корхонаси фаoliyati
ни янада токомиллашириши, шунингдек, Ангрен-
да янги лойихани амалга ошириш вазифалари
муҳоммада килинди.

• Ўзбекистон Республикаси Президенти
Ислом Каримов АҚШнинг Ўзбекистондаги Фав-
кулодда ва Муҳтор элчиси Жон Хербстни кабул
қилди. Жон Хербст Ўзбекистон Президентига Оқ
үзарҳари Жорж Бушнинг шахсий мактубини топ-
шиди. Сугуб чогида Ўзбекистон билан АҚШ ўт-
силини хамкорлик алоқаларига оид масалалар
израсидан ўзаро фикр алмасиди.

• Олий Мажлис ёшлар ишлари кўмитасининг
бўлиб ўтган йиғилишида «Ёшлар оид давлат
сийасатини асослари тўғрисидаги Конуннинг
Наманганд вилоятида ижроси ҳакидаги масала
куриб чилидиди.

• Олий Мажлис Іқтисодиётни ислоҳ килиш
масалалари ва тадбиркорлик кўмитасининг на-
вбатдаги йиғилишида «Ақсиюдорлик жамиятилари
ва акциядорларнинг хукукларини хўмоя килиш
тўғрисидаги» Конуннинг Бухоро вилоятидаги иж-
роси муҳоммада килинди.

• Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Мажах-
масида Ҳисоб-китоблар механизмини такомил-
лашириш ва бюджетта тўловлар интизомини муста-
хаббатлашмалаштиришни мавдуда тутадиги
мажлиси бўлиб ўтди. Унда ҳисоб-китоблар
механизмини такомиллашириш ва муддат
тўтган дебиторлик ҳамда кредиторлик қарзла-
рни кискартириш бўйича кичик комиссияларнинг
бажарилган ишлар тўғрисидаги ҳисоботлари тин-
гланди, бюджет ва бўйдатдан ташкири жамгар-
маларга тўловлар, ўзаро ҳисоб-китоб ахволи, шу-
нингдек, вазирлик ва идораларнинг ўзи ҳакига доир
карздорлик мисалалари кўриб чилидиди.

• **Кечак** пойтахтдаги «Шератон» меҳмонхона-
сида Олий Мажлиснинг Демократик институтлар,
нодавлат ташкиллар ва фуқароларнинг ўзин-
даги бошкрув органдари кўмитаси ҳамда Ониқ
жамиятини кўмак жамғармаси ҳамкорли-
гида «Ўз-ўзини бошкрув органларнинг хукукни
бошкарлиши: конунчилик ва амалиёт» мавzuиди
халқaro конференция бошланди.

• «Андижонгўшт» ҳиссадорлик жамияти меж-
нат ахли Оналар ва болалар иши муносабати
билин кичкントайлар учун севимли ва фойдали
бўлган гемотеген ишлаб чиқарини ўйла гўйди.

• Бухорода Матбуот маркази иш бошлади.

Жаҳонда

• Американинг Дэнвер шаҳрида «Марказий
Осиёнинг ҳашамдор ипаклари» деб аталувчи
қўргазма очилиди. «Ньюмонт майнинг» компания-
си шафелигда ташкил этилган ушбу қўргазмада
таникли америкалик санъатшунос, Гарвард уни-
верситети профессори Г. Голдман томонидан
тўплланган ўзбек ипаклари тўпламлари намоиш
 этилди.

• **Бугун** Италиядаги «Катта саккизлик» мамла-
катлари молия вазирлари ва Марказий банкла-
ри замарларини учрашви очилиди.

• **Кечак** Пловдида Болгария, Руминия ва Тур-
кия Президентлари ушонган жинончиликка қар-
ши куласаларнинг муҳоммада килилди.

• Россия Президенти Владимир Путин ва Япо-
ния Баш вазири Иосиро Морининг олий даражада
рги учрашви 25 марта куни Иркутск шаҳрида
бўлиб ўтади. Япония ташкиларни вазирлиги ва
кили шуну маълум қилди.

• Бангладешда мамлакат Баш вазири Хасин
Вазир ишебага ташкилини талаби билан ом-
мавий иш ташкил ўтказилди. Мазкур тадбир Баш
вазир тарафдорлари ва унга қарши бўлганлар
уртасидаги тўқунашувга айланни кетди.

• Россия Президенти мамлакат Баш прокуро-
ри Владимир Устинов фолияти, хусусан, унинг
Москвада ҳашаматлихи кўзғаликни кўзғаликни
канад йўл билан олганлигини ўн кун ичига аниқлаш
учун Кремлидагиларга топширик, берганилиги ҳақида
«Интерфакс» ахборот агентлиги маълум қилди.

• Филиппин Адлияни вазирлиги расмийлари шу-
йил 20 январда мамлакат Олий суди қарори билан
вазифасидан четлаштирилган. Президент Жозеф
Эстраданинг ўти категик назорат остига
олингланлиги ва унинг хорижга чикиши қатъий та-
киланганлигини маълум қилди.

• Озарбайжонда Тоғли Корабоф урушининг ногони
ларни ташкил мактаби томонидан уларнинг пенсия
хамда нафакалари иккӣ бараварга оширилиши
тўрсисида берилган ваъда бажарилмаганидан сўнг
очили зълон қилилар.

• Санкт-Петербург метрополитен куролланган 16
шёлла мактаб ўтичуси милиция ходимини гаровга
олиб кейин уни ўлдириди. Котил шу ернинг ўзи
даёв ўзини ўзи отиб ташлadi.

• Тула вилоятида Йўлочилар ташайдиган ав-
тобусининг 12 метрлик кўпиркадан ағанаб кетиши
окибатидан зарапланган 20 кишидан 15 нафари
касалонага ётқизилди.

• Хитойдаги ўз берган кўчки окибатида Йўлочи-
лар ташайдиган автобус кўлга ағанаб тушди. Ав-
тобус ичидаги 16 йўлочининг ҳаммаси ҳалок
булди.

Юнусобод туманинг Шахристон бекатида қад кўтарган янги бинолар.

ОСОЙИШТАЛИК – БУЮК НЕЙМАТ

Ватан равнақи йўлида

Тошкент автомобиль йўллар техникумидаги тарбиялаш, улар онгига замонавий билим, тушунча, дунёкаршин сингдириш борасида ибратли ишлар амалга оширилмоқда. Ушбу ўкув даргоҳида ижтимоий-сийсиёт ва маънавий-маърифий йўналишлардаги турли тадбирларни тез-тез ўтказиб туриш яхши анъана тусига кирган.

Чилонзор туманинг Тоир Дадашев номли 173-мактаб мажлислар залидаги Тошкент автомобиль йўллар техникуми сакизиста гурухи талабаларининг «Ўзбеккино» давлат акционерлик компанияси ходимлари билан учрашуви ўтказилди. Илмий-амалий машгулот йўналишида ўтган ўчи тадбирда «Ўзбеккино» компанияси мутасадидлари Мустакиллигининг 10 йиллигига бағишиб ишланашётган янги кино тасмалар тўзасида маълумот берди, талабаларни кизиқтирган саволларга жавоб кайтаришиди.

Сўнг талабалар Республикасим Президенти Ислом Каримовнинг «Ўзбекистон XXI аср бўсағасида: хавф-сизликка таҳдид, баркарорлик шартлари ва тараққиёт

кафолатлари» асарлари асосида ишланган тўрт кисмдан иборат «Президент Ислом Каримов: Ўзбекистон XXI аср бўсағасида. Миллий лойиха» хужжатли фильмнинг мустакилликнинг қарор топилиши ва давлатчилигининг шаклланishiши биринчи ва диний ақидапарастлик, уошган хиноятилик, халқаро террористик ва уларнинг салбий оқибатлари, инсониёт бошига келтираётган кулфатлари тўғрисида жикоя киличувчи тўртинчи кисмларни томошча кильдилар.

Фильмни кatta ўтилубиши Шўҳрат Жабборов болаларга мазкур хужжатли асарнинг яратилиш тарихи, курдани замини осоюйштагига раҳна солувчи диний ақидапарастлик, халқаро терроризм, гиёвандликнинг алт масҳиялари ва жамиятига етказаётган зарари тўғрисида батафсил галириб берди.

Шубҳасиз, убаби маърифий тадбирлар талабалар ижтимоий-сийсиёт оғнининг ўсиши, улар дунёкаршининг ривожланиши, келгусида Ватан равнақи йўлида жон кўйдирувчи фидойи инсонлар сифатида шаклланышларда муҳим омил бўлади.

Дилшод ИСРОИЛОВ

НАЗМ

Мусаффодир осмон

Оллоҳ назар килган диёр, кадим, кутлуғ маконимиз, Амир Темур ворисимиз, улуг, тўлуг имконимиз! Келди дадил Янги аср, янги давр-давронимиз, Мусаффодир осмонимиз, Ўзбекистон посрбонимиз!

Оллоҳ назар килган диёр, эли яшар ҳур, бахтиёр, Каторда неорлари бор, кўкси қалқон шерларни бор, Олам аҳли аро топган юқсан обрў, эътибор, Ўз измида кун-тун хушёр, Ўзбекистон посрбонимиз!

Оллоҳ назар килган диёр, тушган равон, ёруғ йўлга, Сарбонини асраб, кўллаб, дилдан беруб кўлни-кўлга, Ёларнинг пуч ҳаёнини совургувчи кўкка, кулга, Марди майдон, содик Раҳмон, Ўзбекистон посрбонимиз!

Искандар РАҲМОН

АНЖУМАНЛАР

Илмий-амалий семинар

Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети кошида-ги Шайхонтохур академик лицейида Тошкент шахридаги академик лицей ва касб-хунар колледжлари маънавият ва маърифат бўйича директор ўринbosарлари ва малакали педагоглар учун «Мен ўз йўлумни ўзим танлайдим» мавzuида учун кунлик илмий-амалий семинар бўлиб ўтди.

«Софлом авлод учун» жамғармаси томонидан ташкил килинган ўшбу семинарни ўтказишдан мақсад ёшларни тарбиялашда кўпроқ нималарга эътибор бериш кераклиги, ёшларни милий истиқбол фоялари асо-

сида маънавиятини янада бойитишдан иборат бўлди.

Илмий-амалий семинарда Тошкент давлат педагогикауниверситетининг профессор ва ўқитувчилари дарс ўтишиди.

Дилором ИКРОМОВА

ЯНГИ НАШРЛAR

«Она ва бола таянчи»

Абу Али ибн Сино номидаги тиббиёт нашриёти Оналар ва болалар йилига бағишлиган китоблардан бир нечтасини чоп этишини киришиди. Куни кечга «Она ва бола таянчи» деб номланган китоб босмадан чиқди.

Шифокор ва журналист Жума-назар Бекназаров қаламига мансуб ўчида нашрида мамлакатимизда амалга оширилаётган тиббиёт соҳасида олиб борилаётган ишлар ҳақида ҳикоя килинади.

Китобда она ва фарзанд саломатлигини тиклаш билан бўғлиқ тиббиёт мулжалалар тўғрисида хам фойдалари маслаҳатлар берилган.

Анвар УСМОНОВ

Сўранг, жавоб берамиз

Эшитишимизча бу йил шаҳримиз кўчаларида дастлабки электр транспорти – трамвай қатнай бошлаганинг ўзи тўлар экан. Айтишларича дастлабки трамвайларни отлар тортиб юрган экан. Шу ҳақда маълумот берсанзиз.

А. Ахоров.

Дарҳақиқат, шаҳримизда дастлабки трамвайлар Бельгия акционер жамияти билан биргаликда тузилган битимга мувофиқ 1901 йилнинг 30 мартадан қатнай бошлаган. Шу куни ўша вақтларда конъя деб атала трамвайлар отлар ёрдамида рельс устида ҳаракатга келирилган. Хар бир конъя 24 йўловчига мўлжалланган бўлиб, ўша пайтларда мавжуд барча 30 тонъя учин 288 та от хизмат қиласар эди.

1907 йилдан 1926 йилгача трамвайлар ёнилги билан ишлайдигандвигателлар ёрдамида ҳаракатланган. Шаҳримизда Бўзусв ГЭСи ишга тушгач трамвай электр қуввати ёрдамида ҳаракатланда бошлади.

Республикамиз мустақилликка эришгач, мамлакатимиз Парламент томонидан ҳалқимиз ва давлатимиз манбаатларига хизмат қуловчи жуда кўплас Қонунлар қабул қилинди. Айтингичи, кейинги пайтларда Қонунлар кўпроқ қайси соҳалар бўйича қабул қилинмоқда?

Д.Икромов.

Ўзбекистон Республикасининг кейинги йилларда шаклиянаётган қонунчилигини тўрт гуруҳга: конституциявий тузум асосларини мустаҳкамловчи қонунлар, ижтимоний-иктисодий ислоҳотлар хукуки негизини белгиловчи қонунлар, давлат органларини тизимиши шакллантируви қонунлар, шунингдек инсон ва фуқаролар хукук ҳамда эркинликларини белгиловчи қонунларга бўлишишимиз мумкин.

Мен давлат ташкилотида 6 йилдан бери ишлайман. Башлигимиз мендан сўрамасдан бошқа ишга ўтказиб юборди, Раҳбарнинг бугу хукуқ борми?

Агар ходим ва ташкилот раҳбари ўтрасида шундай воқеа рўй берган бўлса, Ўзбекистон Республикаси Мехнат кодексининг 274-моддасига биноан суд ходим билан тузилган меҳнат шартномасини гайриқонуний равишда бекор қилишида ёки ходимни гайриқонуний равишда бошқа ишга ўтказишида айбор бўлган мансабдор шахс зиммасига ана шу ходимга иш ҳақи тўланиши муносабати билан иш берувчига етказилган зарар ўрнини қоплаш мажбутиятини юклайди. Бундай мажбурият, башарти меҳнат шартномасини бекор қилиши ёки бошқа ишга ўтказиши қонунни очиқ-ойдин бузган ҳолда амалга оширилган ёки мансабдор шахс суднинг ходимни ишга тиклаш тўғрисидаги қарори ижросини кечириганди бўлса, юклилади.

Етказилган зарар ўрнини қоплаш учун тўланадиган ҳақ миждори мансабдор шахснинг уч ойлик машидидан ортиб кетмаслиги лозим.

Мен хусусий фирмам фаолияти учун давлат ташкилотидан иккӣ хонани ижарага олганман. Ижарага ҳақини ўз вақтида тўлайман. Ижарадан ташқари хона учун амортизация ҷигармасини тўлашмам керак экан, шу тўғрими?

С. Ахмедов.

Ўзбекистон Республикаси Солиқ кодексининг 23-моддасига мувофиқ асосий воситалар амортизация қилинади. Ер бундан мустасоб. Асосий воситаларнинг солиқ солинадиган давр мобайнида белгиланган нормалар доирасида ҳисобланган амортизация ажратмалари суммалари жами даромаддан чегириб ташланади.

Амортизация ажратмаларининг суммалари асосий воситаларнинг дастлабки (тиклиши) қиймати ва ушбу мoddада белгиланган амортизация нормалари асосида ҳисоблаб чиқарилади. Амортизация муддати тутагандан сўнг эскириш ҳисобланадигида. Асосий воситаларни узоқ муддатга олган юридик шахслар ҳам ўзларига қарашли, ҳам ижарага олинган асосий воситалар юзасидан амортизация ажратмаларини ҳисоблайдилар. Бу ҳолда ижарага берувчи ижарага берилган асосий воситалар учун амортизация ажратмаларини ҳисобламайди.

Асосий воситаларнинг амортизация нормалари куйидагича бўлади:

1. Енгил автомобильлар, такси, йўлларда фойдаланиладиган автотракторлар техникаси, махсус асбоб усукуна ва жиҳозлар (компьютерлар, периферия курилмалари) 20 фоиз.

2. Юк машиналари, автобуслар, махсус автомобиллар, саноатнинг барча тармоқлари учун 15 фоиз;

3. Темир йўл, денгиз, дарё ва ҳаво транспорти воситалари учун 8 фоиз.

4. Бинолар, иншоотлар ва иморатлар ва ишоратлар учун 5 фоиз.

Хурматли ҳамшашарлар! Ўзингизни қизиқтирган масалалар юзасидан 133-99-42 телефонига қўнгиро қылсангиз малакали мутахассислар ёрдамида саволларнинг батафсил жавоб беришга ҳаракат килимади.

Подшоҳ Озодбахт ва Хожа сагпараст қиссаси

(Давоми).

Алқисса ровий айтурки, Ҳўжазода кўп илтифотлар билан сўзлаб, охири Хожа жавоҳир фуруш рози бўлди, чунки Хожа жавоҳир фуруш Хожазоданинг шадоси бўлиб қолган эди. Алқисса, Хожа жавоҳир фуруш ўз гумаштапари ва хизматкорларига фармойиш килдик, сафар асбобларини мухайё қилинглар! Сафар тарафдудига тушдилар. Бу хайрни Аҳам шаҳрининг савдогарлари эшишиб, улар ҳам Хожа билан бормоқ хоҳишини билдирилар. Аммо, Хожа жавоҳир фуруш кўп ганж, гавҳар, ҳаддин зиёда моллар, ададиз хизматкорлар, табл ва байрок билан Нишонпур шаҳридан чишиб, Рум йўлига равона бўлдилар. Бўлак савдогарлар ҳам аларга кўшилиб жўнадилар. Ҳожа жавоҳир фуруш юз туяга нақдина тилло, кумуш ва бошқа жавоҳирлардан юклаб, бир неча қиличбоз йигитлар ва бир неча заррин камарли хушрўй гуломларни зотдор отларга миндириб олган эди. Ҳожа жавоҳир фуруш ва бошқа савдогарларнинг ҳаммаси отга миниши, Ҳожа бўздани ўртага олиб борур эрдилар. Нақора ва байрокни пеш-пеш ҷалиб ва таҳти равонни тўрт туяга боғлаб ва ул итни бўйнидаги лъяллари билан таҳти равонга ўтказиб, ҳамда ул икки қафасдаги одамларни ҳам туяга юклаб олган эдилар. Ҳар манзилгаки етар эрдилар ул Ҳожанинг чодирларини куардилар ва таом тановул килиб, яна йўлга равона бўлардилар. Нихоят, Кустантания шаҳрига бир манзил қолганда Ҳожанинг боргохини ўрнатдилар, Вазирнинг кизи Ҳожа жавоҳир фурушдан руҳсат олдики, ман илгарироқ шаҳарга бориб, ўзимга қарашли одамларимни йигиг сизга алоҳида жой тайёрлатай деб, шаҳарга равона бўлди ва онасининг уйига бориб, ўзини онасининг ёғига ташлаб узлар сўради. Онаси эса уни таъна ва маломат қилиб дашном берарди. Қиз айдики, эй она худо шоҳиддурки, сенинг розилигинги олмай бир томонга бориб эрдим ва отамни зиндондан халос қилмоқ учун тарафдуда эрдим. Алҳамдуиллоҳ, ўшал отам таъриф қылган Ҳожа сагпарастни бўйнига ўн икки лаъл осилган ити билан бирга олиб келдим. Алҳол, алар шаҳардин бир манзил нарида турибдурлар, мени аҳдим ва номусим ўз жойидадур. Эй она, мангана яна бир -икки кун муҳлат бер, токи бошлаган ишларимни эътиомомига еткурай ва отамини зиндондан халос килай — деди. Онаси рози бўлиб муҳлат берди. Ўшал кечаси тонгга яқин шаҳардин чишиб бориб, Ҳожа сагпарастни кўриб, ул манзидан кўчиб, шаҳарга яқин бир сабзазорга хийма (чодир) ва саропарда барпо қилиб, айшашратта машғул бўлдилар.

Алқисса, подшоҳ Озодбахт айтадурки, эй дарвешлар, қазодин манинг миршикорларимдан бирининг гузари ул-сабзазорга тушадур. Вакти намози асрда кўрадурки, сабзазорга бир неча боргоҳ ва шоминёналар курилган. Ҳожа ва бир неча савдогарлар ҷашама бўйича қўйилган сандалиларда ўтириб сұхбат киладилар. Миршикор буларни кўргача фикр қилиб дейдурки, булар ҳар тарафдун келган элчилар бўлса керак. Алҳол шаҳар ҳалқи бўлардан бехабар бўлса ажаб эмас — деб, мулоҳаза қилиб турганда, Ҳожа сагпарастнинг кўзи ул миршикорга тушиб, ўз гуломларидан бирига буюради, ул одамни бу ерга олиб кел! — деб. Чун миршикорни келтирдилар. Ҳожа сагпараст айдики, эй жавонмадр мен хизматингда бўлсан, бир жом қаҳва тайёрдур отдан тушиб иссанг, мен бир савдогардурман деди. Миршикор савдогар сўзини эшигтгач, отдан тушиб боргоҳга дохил бўлди. Миршикор Ҳожа жавоҳир фурушни ас-асаю дабдабасини кўрди яна бир безатилган сандали устида бўйнига ўн икки дона лаълни шода қилиб осилган итни, унинг ёнди икки пўлат қафасга камалган икки кишини кўриб ҳайратга тушадур. Ҳожа жавоҳир фурушдан хол-ахвол сўраб, насл-насадини билиб олади. Ҳожа жавоҳир фуруш миршикорга шохона сарупо инъом қилиди. Миршикор сарупони кийиб, сўнгра шаҳарга равона бўлади. Миршикор субҳидамда мани хузуримга кириб келди ва барча кўрганларини менга бир-бир баён қилди. Шунингдек, бўйнига лаъл осилган итни, қафасдаги маҳзун одамни гапириб берди. Подшоҳ Озодбахт яна айтадурки, ул Ҳожа жавоҳир фуруш ўз кирдири билан мангана фариб бир мурдор, ўлимга маҳкум ёмон одам бўлиб кўринди. Бинобарин, жаллодга буюрдимки, бориб ўшал Ҳожанинг босини кесиб, мол-мулкини торож қилиб мени хузуримга келтиринглар! — дедим. Эй дарвешлар, қазодин шул вақтда ўшал фаранг элчиси хузуримда эрди.

Турғун ФАЙЗИЕВ тайёрлаган.
(Давоми бор).

Иход ишви.

Равиль Альбеков олган сурат.

Ибратли ҳикоят

Бир вақтлар Ҳазрат Сулаймонга икки хотин бир болани олиб келдилар. Бирни бу бола менини деса, иккинчиси хам «Йўк, менини», дер эди. Сулаймон:

— Хеч қачон бир бола икки онадан туғилмайди! Бола иккигиздан биринингизни киди. Иккагиздан бирингиз ёғлон сўзламоқдасиз, — деди.

Уларнинг иккаласи ҳам:

— Бола менини, — деб давоқ келдилар.

Ҳазрат Сулаймон даъвогарларнинг мажаросини эртандига кунга колдиди.

Хотинларга:

— Сиз бугун кетинг, бугун бу дъявони ҳал этмайман. Эртага эрталаб келинг, — деди.

Эртаси эрталаб иккала хотин келдилар.

Ҳазрат Сулаймон:

— Даъвогарларнинг ҳал қилдим. Болани иккига бўламан. Бир кўз-кулок, кўл-оёқ сенга, бир кўл-оёқ, кўз-кулок сенга, деган эди. Сохта она «Майли», — деди. Ҳақиқи онана эса:

— Е Сулаймон! Сиз нима килмокчисиз? Бола ўлади-ку! Бундай килманг, майли, бола унга бўла колсин, мен учун тирик бўлса, яшаса бўлди, — деди.

Ҳазрат Сулаймон боланинг бўлинишни истаган сохта онани жазолади. Ҳазрат Сулаймон боланинг онасидан:

— Бу хотин нега сенинг боланга ёмнлик килмокчи? — деб сабабини сўради. Аёл:

— Е Сулаймон, бу хотин менинг кўшним бўлади. Бу хотиннинг менаада доввати бор. Кундан берни менга ҳасад келди. Бу сафар унинг ёмнлиги бошига етиди, — деди.

Мұхаббат ҲАБИБУЛЛАЕВА
тайёрлади.

БИЛАСИЗМИ? Тош қўмғон

Самоварга илгари «хонадонимиз бекаси» деб сифат берилган. Устида дамлогочини чойнак, оппок буғ пардасига ўрайлиб патир-патир қайнаб турган самовар дастурхонга чидан ҳам ўзгача бир файз киригтан.

Маълумки, «самовар» сўзи русча ибора. Самовар дастлаб Россиядаги ишланиб, ундан Ўрта Осиёга тарқалган. Лекин бу — самовар расм бўлмасдан, илгари замонда Ўрта Осиёда чойқинатидаги самовар тахлит рўзгор буюми бўлмаган, деган гап эмас, албатта.

Агар тарихга мурожаат килсан, Ўрта Осиёда, жумладан тошдан тараашлаб ясалган.

Хозирги Ўзбекистонда аждодларимиз самоварга ўхшаш сув қайнатидаги рўзгор буюмлари ясашни қадим замонларда ёқ, билишганлигинга кўрамиз. Ўзбекистон Давлат санъат музеида саклангаётган бир талай рўзгор буюмлари орасида битта фалат идиши бор. Унинг номи — тош қўмғон. Кўриниши юмалок катта чойнакка ўхшайдиган бу буюм яхлит тошдан тараашлаб ясалган.

Кўриниб турибдик, одамлар ҳали металдан шундай буюмлар ясашни билмаган даврда тош қўмғондан фойдаланишган экан.

Сиёҳ тарихидан

XVIII асрда сиёҳ тайёрлашда темир парчаси ўрнига темир купорасидан фойдалана бошланди. Бу эса сиёҳ тайёрлаш суръатини кескин ошириш имконини берди. Бундай сиёҳ русларда «асл сиёҳ» деб юритилди.

Қадимги сиёҳ ишлаш усула-рининг мояхияти тери ишлайдиган кислоталарнинг кашф этилишидан кейин равшанлашди ва 1876 йилда улуғ кимёғат Карл Вильгельм Шееле галла (сиёҳ ёнғочаси) кислотасини яхил килгандан сўнг узил-кесил аниқланди.

Зирк дарахти пўстлоғи қайнатилганда, сув бетига ошлайдиган кислоталар ажралиб чи-

қадики, у темирга кўшилишиб темир оксиди тузлари ҳосил қиласди. Бу жараён нордон мухитда кечади. Ҳосил бўлган темир оксид ҳосил бўлади. Сиёҳ ёнғочалари таркибида мавжуд бўлган галла кислотаси зирк пўстлоғидан олинадиган танин сингари темирга таъсиричан бўлади. Шу вақтдан бошлаб темир-галлали сиёҳ ишлаш жараённи анча соддалашди.

Анвар ВАЛИЕВ тайёрлаган.

ХАНДАЛАР

— Бугун яна шўрва ичамизми, хотин.
— Сизга фойдали, бироз озасиз.

Чайковчи:
— Менинг ишим — бир бозордан олиб иккинчи бозорда сотиш.

Шукрат Субхонов чизган суратлар.

